

Universiteit Leiden

2016-2017

Faculteit Governance and Global Affairs

Regels en richtlijnen van de examencommissie van de opleiding Bestuurskunde

zoals bedoeld in 7.12b lid 3 van de WHW

Vastgesteld op 25 augustus 2016

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid

Deze regels zijn van toepassing op de tentamens en examens van de opleiding(en) Bestuurskunde van de Universiteit Leiden, hierna te noemen de opleiding.

Artikel 1.2 Begripsbepaling

Deeltoets	Een schriftelijke of mondelinge toets die, naast één of meerdere andere deeltoetsen of praktische oefeningen, deel uit maakt van een tentamen en bijdraagt aan het eindcijfer van het tentamen. De onderlinge weging is vastgelegd in de OER en de e-Studiegids
Fraude:	elk handelen (waaronder onregelmatigheden en plagiaat), dat het vormen van een correct oordeel over de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt, wordt als fraude in de zin van artikel 7.12b WHW beschouwd
OER:	de door het faculteitsbestuur vastgestelde Onderwijs- en examenregeling van de opleiding
Praktische oefening:	een praktische oefening als (onderdeel van) een tentamen of examen als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onder d van de wet, in één van de volgende vormen: <ul style="list-style-type: none">- het maken van een scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag,- het maken van een werkstuk of een proefontwerp,- het uitvoeren van een onderzoekopdracht,- het deelnemen aan veldwerk of een excursie,- het doorlopen van een stage, of- het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
Eerste beoordelaar:	de examinerator die (als eerste) de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag begeleidt, leest en beoordeelt
Tweede beoordelaar	de examinerator die (als tweede) de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag leest en beoordeelt
Wet	Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek WHW

Voor het overige hebben de begrippen de betekenis die de WHW of de OER daaraan verbindt.

Hoofdstuk 2 Taken en werkwijze van de examencommissie

Artikel 2.1 Benoeming van de voorzitter en secretaris

2.1.1 De examencommissie heeft een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.

2.1.2 Aan de examencommissie kan een ambtelijk secretaris worden toegewezen.

2.1.3 De examencommissie heeft een extern lid. Deze heeft de volgende taken:

1. hij/zij komt ten minste twee maal per jaar een dag op bezoek, en neemt deel aan een vergadering van de examencommissie;
2. hij/zij krijgt toegang tot een overzicht met de vakken inclusief de eindtermen, zoals vermeld in de e-gids, de van toepassing zijnde onderwijs- en examenregelingen (OER), alsmede tentamens, richtlijnen voor antwoorden en cijferlijsten van de vakken;

3. hij/zij neemt een steekproef van schriftelijke deoltoetsen en bachelor- en masterscripties;
4. hij/zij rapporteert over de kwaliteit van de beoordeling (zonder recht op invloed op feitelijke becijfering) aan de voorzitter van de examencommissie.

Artikel 2.2 Taken en bevoegdheden van de examencommissie

- 2.2.1 De examencommissie is het orgaan dat de opdracht heeft op objectieve en deskundige wijze vast te stellen of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad.
- 2.2.2 Onverminderd de wet en de daarop gebaseerde regelgeving heeft de examencommissie voorts in ieder geval tot taak:
 - a. het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens;
 - b. het dragen van de verantwoordelijkheid voor het borgen van de kwaliteit van de organisatie en de procedures rondom tentamens en examens;
 - c. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen binnen het kader van de onderwijs- en examenregeling om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen (onder meer de zak-slaagregeling);
 - d. het door de meest daarvoor in aanmerking komende examencommissie verlenen van toestemming aan een student om een door die student samengesteld programma als bedoeld in artikel 7.3d van de wet te volgen, waarvan het examen leidt tot het verkrijgen van een graad, waarbij de examencommissie tevens aangeeft tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht te behoren voor de toepassing van deze wet;
 - e. het verlenen van vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens op een van de gronden die zijn vermeld in de onderwijs- en examenregeling;
 - f. het in voorkomende gevallen verlengen van de in de onderwijs- en examenregeling bepaalde geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens;
 - g. het in bijzondere gevallen bepalen of een tentamen mondeling, schriftelijk of op een andere wijze wordt afgelegd, in afwijking van hetgeen daarover in de onderwijs- en examenregeling is geregeld;
 - h. het in bijzondere gevallen bepalen of een tentamen in openbaarheid wordt afgenomen, in afwijking van hetgeen daarover in de onderwijs- en examenregeling is geregeld;
 - i. het al dan niet onder oplegging van vervangende eisen verlenen van vrijstelling van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen;
 - j. het goedkeuren in individuele gevallen van de keuze van onderwijsseenheden die tot de opleiding behoren;
 - k. het op verzoek van de student en met inachtneming van het ter zake bepaalde in de onderwijs- en examenregeling verlenen van toegang het afleggen van een of meer onderdelen van het afsluitend examen voordat de student het propedeutisch examen van de desbetreffende opleiding met goed gevolg heeft afgelegd;
 - l. het vaststellen, voor zover het faculteitsbestuur dat heeft bepaald als voorwaarde voor het afleggen van examens of onderdelen daarvan, dat het bewijs is geleverd van voldoende beheersing van de Nederlandse taal voor het met vrucht kunnen volgen van het onderwijs door degene aan wie vrijstelling is verleend van de vooropleidingseis als bedoeld in artikel 7.24 van de wet op grond van het bezit van een buiten Nederland afgegeven diploma, dan wel in geval vrijstelling is verleend van de toegangseis voor de postpropedeutische fase van de opleiding;
 - m. het namens het faculteitsbestuur uitbrengen van het (bindend) studieadvies als bedoeld in artikel 7.8b van de wet én de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden;
 - n. het uitreiken van een getuigschrift en een supplement uitgereikt als bedoeld in artikel 7.11, vierde lid, van de wet ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd;
 - o. het afgeven van een verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door betrokkene met goed gevolg zijn afgelegd in geval een student meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd doch aan wie geen getuigschrift als bedoeld onder n. kan worden uitgereikt;

- p. het nemen van maatregelen en het opleggen van sancties indien een student of extraneus fraudeert.

Artikel 2.3 Werkwijze

- 2.3.1 De examencommissie beslist bij gewone meerderheid van stemmen. Bij staking der stemmen geeft het oordeel van de voorzitter de doorslag.
- 2.3.2 De examencommissie kan haar leden dan wel anderen die daarvoor gezien hun functie in aanmerking komen, schriftelijk mandateren tot het nemen van bepaalde besluiten. De commissie kan de gemandateerde instructies geven ter zake van de uitoefening van de gemandateerde bevoegdheid.
- 2.3.3 De gemandateerde neemt besluiten op basis van de OER, de onderhavige Regels en Richtlijnen en eerder gevormd beleid. De gemandateerde personen dan wel instanties leggen verantwoording af over hun handelen. Er wordt vastgelegd hoe deze verantwoording plaatsvindt. Bij afwijkingen van eerder gevormd beleid, beslist de gehele examencommissie.
- 2.3.4 De examencommissie heeft in ieder geval het volgende vastgelegd:
- a. de samenstelling van de examencommissie;
 - b. de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, overige leden en ambtelijk secretaris;
 - c. taken die gemandateerd worden én aan welke functionaris die taken gemandateerd worden, inclusief wijze van verantwoording over besluitvorming;
 - d. vergaderfrequentie, openbaarheid en geheimhouding;
 - e. wijze van verslaglegging en archivering van vergaderingen en besluiten;
 - f. interne werkwijze ten aanzien van:
 - aanwijzing examinatoren;
 - borging kwaliteit van tentamens;
 - aanvragen vrijstelling;
 - fraude;
 - BSA.
 - g. registratie van de handtekeningen van de leden.

Hoofdstuk 3 Aanwijzing examinatoren

- 3.1.1 Voor de aanvang van elk studiejaar en verder zo vaak als dat noodzakelijk is wijst de examencommissie voor het afnemen van tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan examinatoren aan en maakt dit schriftelijk aan de examinatoren bekend.
- 3.1.2 Een examinerator beschikt over vakdeskundigheid en toetsdeskundigheid overeenkomstig de normen voor kwaliteitsborging genoemd in artikel 4.2.
- 3.1.3 De examencommissie kan meer dan één examinerator voor een tentamen aanwijzen.
- 3.1.4 De examencommissie kan externe examinatoren aanwijzen. Zij vergewist zich ervan dat deze examinatoren voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen.
- 3.1.5 De examencommissie maakt de aangewezen examinatoren bekend aan de studenten en betrokken medewerkers. De examinatorenlijsten zijn raadpleegbaar bij de examencommissie
- 3.1.6 De examencommissie kan de aanwijzing om gewichtige redenen ongedaan maken.
- 3.1.7 De examinatoren verstrekken de examencommissie de gevraagde inlichtingen.

Hoofdstuk 4 Toetsing

Artikel 4.1 Vorm van de tentamens

- 4.1.1 De vorm van de tentamens is vastgelegd in de OER en de Studiegids. In bijzondere gevallen kan de examencommissie in overleg met de examinerator besluiten dat het tentamen in een andere vorm dan aangegeven zal plaatsvinden. De examinerator maakt ten minste vijftientig werkdagen voor het afnemen van het tentamen namens de examencommissie bekend op welke wijze dit zal worden afgenomen.
- 4.1.2 De examencommissie kan op gemotiveerd verzoek van de student toestaan dat een tentamen op andere wijze wordt afgelegd dan in de e-Studiegids is vastgelegd. De examencommissie beslist na

overleg met de examiner, binnen twintig werkdagen na ontvangst van het verzoek.

- 4.1.3 De voorwaarden waaronder deelttoetsen en praktische oefeningen elkaar kunnen compenseren staan beschreven in artikel 4.8.5. van deze Regels en Richtlijnen.

Artikel 4.2 Kwaliteitsborging van tentamens

- 4.2.1 Elk tentamen omvat een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek.
- 4.2.2 De vragen en opgaven van een tentamen zijn duidelijk en ondubbelzinnig en bevatten voldoende aanwijzingen voor de vereiste detaillering van de antwoorden.
- 4.2.3 Het tentamen is geschikt en dient uitsluitend om te onderzoeken of de student de kwaliteiten heeft verworven die tevoren als doel van de betrokken onderwijseenheid zijn vastgesteld en die zijn vastgelegd in de e-Studiegids.
- 4.2.4 Het tentamen is zo specifiek dat alleen de studenten die de stof voldoende beheersen de vragen en opgaven goed kunnen beantwoorden. Het tentamen is afgestemd op het niveau van de onderwijseenheid.
- 4.2.5 De vragen en opgaven van het tentamen zijn zo evenwichtig mogelijk gespreid over de examenstof.
- 4.2.6 De vragen en opgaven van het tentamen hebben uitsluitend betrekking op de tevoren bekend gemaakte examenstof. Voor studenten is het vooraf duidelijk hoe en waarop zij beoordeeld worden.
- 4.2.7 De vragen en opgaven van onderdelen van het tentamen waar geen compensatie voor toegestaan is, worden door een examiner ontworpen en door ten minste één andere docent goedgekeurd. (vier-ogenprincipe).
- 4.2.8 De duur van elke deelttoets of praktische oefening is zodanig dat de student redelijkerwijs voldoende tijd heeft om de vragen te beantwoorden en/of de opgaven te maken.
- 4.2.9 De beoordeling van schriftelijke toetsen geschiedt aan de hand van te voren schriftelijk vastgestelde normen.
- 4.2.10 De werkwijze rond de kwaliteitsborging van tentamens is vastgelegd door de examencommissie.
- 4.2.11 De examencommissie beoordeelt steekproefsgewijs de validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de tentamens. Het resultaat van de beoordeling wordt besproken met de betrokken examiner of examinatoren.
- 4.2.12 Daarnaast kan de examencommissie een onderzoek instellen naar de validiteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid van het tentamen wanneer evaluaties of resultaten hiertoe aanleiding geven.
- 4.2.13 Bij de in 4.2.11 en 4.2.12 bedoelde beoordeling kan de examencommissie zich laten bijstaan door deskundigen.

Artikel 4.3 Toegangseisen voor tentamens

- 4.3.1 De examiner vergewist zich ervan dat is voldaan aan de voorwaarden voor toelating tot het tentamen die in de OER zijn vastgelegd dan wel voortvloeien uit de wet of een universitaire regeling.
- 4.3.2 Een verzoek als bedoeld in artikel 4.2.2 van de OER wordt alleen behandeld indien het vergezeld gaat van een studieplan en een overzicht van door het College van Bestuur erkende nevenactiviteiten waaraan de student heeft deelgenomen en/of voornemens is deel te nemen.
- 4.3.3 De opleiding kan verdere voorwaarden toekennen voor deelname aan de eerste en tweede tentamengelegenheid, en onderdelen er van, in overeenstemming met artikel 4.1. OER en de e-Studiegids.
- 4.3.4 De examencommissie kan in geval van aantoonbare, bijzondere omstandigheden toegang tot de eerste en tweede tentamengelegenheid, en onderdelen er van, toestaan, zelfs indien niet aan de voorwaarden is voldaan zoals gesteld in art. 4.1 OER of de e-Studiegids. Bijzondere omstandigheden houden in: objectieveerbare overmacht, situaties zoals daar zijn ziekten, overlijdensgevallen in de naaste kring van betrokkene en huwelijken e.d. van betrokkene en zijn/haar verwanten tot in de 2e graad. Deze bijzondere omstandigheden moeten blijken uit

schriftelijke verklaringen van dokters en/of geautoriseerde verklaringen van derden die op directe wijze op de hoogte zijn van de verontschuldigbare gronden. Geen verontschuldigbare gronden zijn bijvoorbeeld: verslapen, het missen van een trein, of overlap van tentamens bij andere studierichtingen dan de hoofdstudie.

- 4.3.5 De examencommissie kan, zoals voorzien in art. 4.1.6. OER tevens een eenmalige extra kans geven voor het afleggen van een tentamen, indien het van oordeel is dat een student voor de betreffende onderwijseenheid in geval van aantoonbare, bijzondere omstandigheden geen gebruik heeft kunnen maken van de twee kansen die geboden worden voor het afleggen van een tentamen, zoals voorzien in art. 4.1.1. OER.
- 4.3.6 De examencommissie kan tevens een eenmalige extra kans geven voor het afleggen van een tentamen, indien een student nog één vak open heeft staan in het studieprogramma, waarvan normaal geen kansen meer open staan voor het afleggen van het tentamen in het betreffende blok. Deze extra kans geldt niet voor bachelor- en masterscripties.
- 4.3.7 De opleiding kent voorwaarden voor deelname aan en/of de beoordeling van onderzoekstages. Deze zijn beschreven in de e-Studiegids.
- 4.3.8 De opleiding kent aanvullende voorwaarden met betrekking tot voorkennis voor deelname aan onderwijseenheden. Deze zijn beschreven in de e-Studiegids.

Artikel 4.4 Data van deeltoltsen en praktische oefeningen

- 4.4.1 Voor zover die niet in de OER en de e-Studiegids zijn vastgelegd, worden de data waarop schriftelijke toetsen worden afgenomen uiterlijk een maand voor de aanvang van het studiejaar namens de examencommissie vastgesteld en bekendgemaakt. Voorafgaandelijke vaststelling en bekendmaking door de examencommissie is echter niet nodig indien een examinerator tijdens de reguliere lessen van de onderwijseenheid een schriftelijke toets afneemt.
- 4.4.2 Van het bepaalde in het 4.4.1 kan worden afgeweken in geval van overmacht, na ontvangen advies van de opleidingscommissie en indien belangen van de studenten daardoor redelijkerwijze niet worden geschaad.
- 4.4.3 De data voor mondelinge toetsen worden vastgesteld door de examinerator, indien mogelijk in goed overleg met de student.
- 4.4.4 De data voor het inleveren van praktische oefeningen (indien relevant) worden vastgesteld door de examinerator en bij aanvang van de onderwijseenheid gecommuniceerd aan de studenten. De uiterste datum voor het inleveren van praktische oefeningen is niet langer dan 1 week na de tentamenperiode van het blok waarin de desbetreffende onderwijseenheid gedoceerd wordt. Voor herkansingen van praktische oefeningen geldt dezelfde termijn voor de tentamenperiode waarin de herkansingen van het desbetreffende blok vallen. Deze regeling geldt niet voor bachelor- en masterscripties, waar aparte inleveringstermijnen zijn uitgewerkt door de examencommissie.

Artikel 4.5 Het afnemen van de schriftelijke deeltoltsen

- 4.5.1 Het faculteitsbestuur draagt er zorg voor dat ten behoeve van de schriftelijke deeltoltsen zo nodig surveillanten worden aangewezen die erop toezien dat het tentamen in goede orde verloopt.
- 4.5.2 De student dient zich op verzoek van of vanwege de examinerator deugdelijk te legitimeren met zijn of haar collegekaart of wettig legitimatiebewijs.
- 4.5.3 Studenten worden tot uiterlijk 30 minuten na de vastgestelde aanvangstijd toegelaten tot de ruimte waarin de schriftelijke deeltolts wordt afgenomen en kunnen niet eerder dan een uur voor het vastgestelde eindtijdstip van de schriftelijke deeltolts het afleggen daarvan beëindigen, tenzij de examinerator daarvoor toestemming geeft.
- 4.5.4 Communicatieapparatuur, waaronder mobiele telefoons, smartwatches, smartphones dient gedurende het afnemen van de schriftelijke deeltolts te zijn uitgeschakeld en (niet op het lichaam) weggeborgen. Andere elektronische apparatuur mag niet worden gebruikt dan met toestemming van de examinerator.
- 4.5.5 De student is verplicht de aanwijzingen van de examencommissie dan wel de examinerator die voor de aanvang van de schriftelijke deeltolts zijn gepubliceerd, alsmede aanwijzingen die tijdens en onmiddellijk na afloop van de schriftelijke deeltolts worden gegeven, op te volgen.

- 4.5.6 Indien de student een of meer aanwijzingen als bedoeld in lid 4.5.2 en 4.5.3. niet opvolgt, dan kan deze door de examiner worden uitgesloten van de verdere deelname aan de desbetreffende schriftelijke deoltoets. Voordat de examiner een besluit tot uitsluiting neemt, geeft de examiner de student de gelegenheid een korte verklaring te geven. Indien een student een inbreuk pleegt op art. 4.5.4. en 4.5.5., dan neemt de examiner de maatregelen zoals bepaald in art. 6.3. van deze Regels en Richtlijnen.
- 4.5.7 De examiner stelt de examencommissie onverwijld schriftelijk in kennis van een maatregel genomen op grond van het bepaalde in 4.5.6.

Artikel 4.6 Het afnemen van de mondelinge toetsen

- 4.6.1 Mondelinge toetsen worden in de regel door één examiner afgenomen, in aanwezigheid van een tweede docent. Door de aanwezigheid van een tweede docent wordt aangenomen dat tegemoet werd gekomen aan het vier ogen principe, zoals gesteld in art. 4.2.7. van deze Regels en Richtlijnen.
- 4.6.2 De examencommissie kan besluiten dat een bepaalde mondelinge deoltoets door meer personen tezamen zal worden afgelegd indien de te examineren personen daarmee instemmen.
- 4.6.3 De artikelen 4.5.2., en 4.5.4. tot en met 4.5.7 zijn overeenkomstig van toepassing op mondelinge toetsen.

Artikel 4.7 Orde tijdens een practicum

- 4.7.1 De practicumleiding zorgt ervoor dat ten behoeve van de practicumproeven zo nodig assistenten worden aangewezen, die erop toezien dat het practicum in goede orde verloopt.
- 4.7.2 De student is verplicht zich op verzoek van of vanwege de examiner te legitimeren met zijn/haar collegekaart of wettig legitimatiebewijs.
- 4.7.3 De student is verplicht de aanwijzingen van de practicumleiding die voor of tijdens het practicum worden gegeven, onverwijld op te volgen.
- 4.7.4 Een student die niet voldoet aan de in 4.7.2 of 4.7.3 gestelde verplichtingen, kan door de practicumleiding worden uitgesloten van verdere deelname aan het desbetreffende practicum. De uitsluiting heeft tot gevolg dat de student wordt geacht niet aan het practicum te hebben deelgenomen. Voordat de practicumleiding een besluit tot uitsluiting neemt, geeft zij/hij de student de gelegenheid een korte verklaring te geven.

Artikel 4.8 Beoordeling en compensatie

- 4.8.1. De beoordeling van tentamens geschiedt aan de hand van tevoren schriftelijk vastgelegde normen, en eventueel naar aanleiding van de correctie bijgestelde normen. De wijze van beoordeling is inzichtelijk zodat de student kan nagaan hoe de punten van het tentamen tot stand kwamen.
- 4.8.2. Van werkstukken, presentaties, onderzoek, verslagen of andere onderwijsprestaties die geheel of gedeeltelijk in groepsverband worden verricht, vindt een beoordeling plaats op grond van de individuele bijdrage.
- 4.8.3. Blijkens art. 4.6.4 van de OER geldt een beoordeling met het cijfer 6,0 of hoger als voldoende; onvoldoende is het cijfer 5,0 en lager. Eventuele afronding van het tentamencijfer tussen 5 en 6 vindt plaats volgens de regel: 5,50 en meer wordt omhoog afgerond, 5,49 en minder naar beneden. Er wordt verder gebruik gemaakt van gehele cijfers (1 t/m 10) en halve cijfers. Hierbij gelden de volgende afrondingsregels: 6,01 t/m 6,24 wordt afgerond naar 6,0; 6,25 t/m 6,74 wordt afgerond naar 6,5; 6,75 t/m 6,99 wordt afgerond naar 7,0 etc. 4.9.4.
- 4.8.4. Cijfers van deoltoetsen en praktische oefeningen worden niet afgerond, en een beoordeling met het cijfer 5,5 of hoger geldt als een voldoende. Indien een tentamen bestaat uit twee of meer deoltoetsen en/of praktische oefeningen, dan wordt het afgeronde eindcijfer berekend aan de hand van de niet afgeronde deeltcijfers. Hierbij zijn de in het vorige lid beschreven afrondingsregels van toepassing.
- 4.8.5. De afzonderlijke deeltcijfers mogen normaliter elk niet lager dan 5,5 zijn, compensatie is dus in de regel niet toegestaan. Hier bestaat één uitzondering op: indien het deeltcijfer minder dan 30% van

het eindcijfer uitmaakt, dan kan dit cijfer bij wijze van uitzondering wel binnen het vak gecompenseerd worden met een deelcijfer met een zwaardere weging dan 30% van het eindcijfer (niet andersom), mits dit door de docent voorafgaand aan het begin van de cursus beschreven en aangekondigd is in de e-Studiegids.

- 4.8.6. Wanneer na kans en herkansing, een van beide deelcijfers voldoende is en het andere onvoldoende, blijft het deelcijfer dat voldoende is in principe geldig tot en met de eerst volgende gelegenheid dat het studieonderdeel opnieuw wordt aangeboden. Is na deze gelegenheid (kans en herkansing) het ontbrekende deelcijfer nog steeds onvoldoende, dan verliest ook het voldoende deelcijfer zijn geldigheid en moet het studieonderdeel in zijn geheel opnieuw worden gevolgd. Op deze regel kan een uitzondering worden gemaakt als de aard van een vak er om vraagt. Dit moet dan echter (a) direct te maken hebben met het vak zelf (met betrekking tot opzet, didactiek, verandering, vernieuwing) en (b) in de E-gids voorafgaand aan het begin van de cursus worden vermeld.

Artikel 4.9 Bijkomende regeling voor beoordeling eindwerkstuk

- 4.9.1 De examencommissie stelt de criteria vast voor de beoordeling van eindwerkstukken, de procedure voor de aanwijzing van een eerste en tweede beoordelaar, het beoordelingsformulier en de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de eerste en de tweede beoordelaar. Het eindwerkstuk wordt steeds door twee examinatoren beoordeeld, waarbij de eindbeoordeling in overleg wordt vastgesteld. Indien de eerste en tweede beoordelaar niet tot overeenstemming kunnen komen, dan wijst de examencommissie een derde examinerator aan. De derde examinerator heeft de beslissende stem.

Artikel 4.10 Inzage en nabespreking

- 4.10.1 Gedurende de in de OER genoemde termijn kan kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden. De vragen en opgaven kunnen éénmaal op een door de examinerator aan te wijzen locatie worden nabesproken.
- 4.10.2 Het is studenten niet toegestaan op welke wijze dan ook tentamenvragen en opgaven of beoordelingsleutels mee te nemen, te kopiëren, te verspreiden of te publiceren

Artikel 4.11 Vrijstelling van het afleggen van deelttoetsen en van deelname aan praktische oefeningen

- 4.11.1 Een verzoek om vrijstelling van het afleggen van een of meer deelttoetsen dan wel van de verplichting tot deelneming aan een of meer praktische oefeningen als bedoeld in de OER wordt door de student schriftelijk en met redenen omkleed ingediend bij de examencommissie.
- 4.11.2 De examencommissie beslist gemotiveerd binnen twintig werkdagen na de indiening van het verzoek. Indien de examencommissie overweegt het verzoek niet in te willigen, kan de student gehoord worden.

Artikel 4.12 Geldigheidsduur van tentamens

De geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens die in de OER is vastgelegd kan op verzoek van de student door de examencommissie, gehoord de betrokken examinerator, steeds voor een door haar te bepalen periode worden verlengd indien er sprake is van persoonlijke omstandigheden en daarnaast de leerdoelen van de onderwijseenheid niet ingrijpend zijn veranderd.

Artikel 4.13 Bewaartermijnen

- 4.13.1 Tentamenopgaven en antwoordmodellen worden gedurende een termijn van ten minste zeven jaar bewaard. Door studenten gemaakt werk wordt ten minste twee jaar bewaard.
- 4.13.2 Het eindwerkstuk van een student wordt, inclusief beoordelingsformulier, gedurende een termijn van tenminste zeven jaar bewaard.

4.13.3 De besluiten van de examencommissie alsmede de uitslagen van afgelegde tentamens en examens worden deugdelijk geregistreerd. Tot de geregistreeerde gegevens hebben uitsluitend diegenen toegang aan wie daarvoor toestemming is verleend door de examencommissie.

Hoofdstuk 5 Examens en getuigschriften

Artikel 5.1 Het afleggen van het examen

Overeenkomstig artikel 4.10.2 van de OER kan de examencommissie bepalen dat het examen tevens omvat een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in 4.2.1.

Artikel 5.2 Goedkeuring van examenprogramma's

Een verzoek tot goedkeuring van een examenprogramma als bedoeld in artikel 7.3d van de wet dient schriftelijk en gemotiveerd bij de examencommissie te worden ingediend. De examencommissie beslist binnen twintig werkdagen na ontvangst van het verzoek

Artikel 5.3 Getuigschrift en diplomasupplement

5.3.1 Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie, nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen voor de afgifte is voldaan, een getuigschrift uitgereikt. Op dit getuigschrift worden de gegevens vermeld als omschreven in artikel 7.11, tweede lid, van de wet.

5.3.2 Het getuigschrift wordt opgesteld in het Nederlands of het Engels en in het Latijn. Het getuigschrift wordt namens de examencommissie ondertekend met een zogenaamde natte handtekening door de tenminste één van de leden van de commissie.¹

5.3.3 De examencommissie voegt aan een getuigschrift van het met goed gevolgd afgelegde afsluitend examen een diplomasupplement toe. Het supplement heeft tot doel inzicht te verschaffen in de aard en de inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op internationale herkenbaarheid van opleidingen. Het Leids diplomasupplement voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformaat. De laatste pagina van het diplomasupplement wordt namens de examencommissie ondertekend met een zogenaamde natte handtekening door tenminste één van de leden van de examencommissie. Daarnaast kan de examencommissie ervoor kiezen elke pagina van het diplomasupplement te paraferen.

5.3.4 Degene die meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen getuigschrift als bedoeld in 5.3.1 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem met goed gevolg zijn afgelegd.

Artikel 5.4 Examenjudicium

5.4.1 De examencommissie kan aan de uitslag van het examen een eindoordeel verbinden over de verrichtingen van de geëxamineerde. Dit oordeel is gebaseerd op het gemiddelde van de cijfers die zijn behaald voor de tot het examen behorende onderwijseenheden gewogen naar studielast.

5.4.2 De examencommissie verleent het predicaat „cum laude” dan wel „summa cum laude” in overeenstemming met hetgeen daaromtrent in de OER is bepaald.

Artikel 5.5 Bewaartermijnen

De uitslagen van examens zijn openbaar. De examenregisters waarin de uitslagen van de examens zijn vermeld, worden voor altijd bewaard.

Artikel 5.6 Uitsluiting van de opleiding of bepaalde onderdelen daarvan

5.6.1 Als een student, in overeenstemming met artikel 7.42a van de wet, door zijn gedragingen of uitlatingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een of meer beroepen

¹ Een "natte handtekening" is een handtekening met lichtvaste inkt.

waartoe de door hem/haar gevolgde opleiding de student opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening, dan brengt de examencommissie desgevraagd advies uit aan het College van Bestuur omtrent de weigering dan wel het beëindigen van de inschrijving van de betrokken student voor de opleiding.

5.6.2 Indien de student, bedoeld in artikel 5.6.1, is ingeschreven voor een andere opleiding en daarbinnen het onderwijs volgt van een afstudeerrichting die overeenkomt met of gelet op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening verwant is aan de opleiding waarvoor de inschrijving met toepassing van artikel 7.42a, eerste lid, van de wet is beëindigd, dan brengt de examencommissie desgevraagd advies uit aan het College van Bestuur of het de student kan worden toegestaan die afstudeerrichting of andere onderdelen van die opleiding te volgen.

5.6.3 De examencommissie brengt een advies als bedoeld in 5.6.1 of 5.6.2 uit binnen twintig werkdagen nadat daarom door het College van Bestuur is verzocht.

Hoofdstuk 6 Fraude

Artikel 6.1 Fraude

Onder fraude wordt verstaan

- het op het lichaam hebben van smartphones, smartwatches of andere apparatuur tijdens schriftelijke deeltoltsen
- het afkijken bij andere studenten
- het aanpassen van de ingeleverde schriftelijke deeltolts of praktische oefening bij de inzage
- het tonen van een vals bewijs van inschrijving
- ander gedrag dat de examencommissie op grond van de binnen de faculteit c.q. opleiding vastgestelde en gecommuniceerde regels als fraude aanmerkt
- plagiëren, zijnde het handelen in strijd met de Gedragscode plagiaat Universiteit Leiden

In de Regels en Richtlijnen wordt hieronder een onderscheid gemaakt tussen fraude als gevolg van onregelmatigheden langs de ene kant, en fraude als gevolg van plagiaat langs de andere kant. Fraude op basis van onregelmatigheden omvat alle fraude die niet als plagiaat kan gezien worden.

Artikel 6.2 Meegebrachte teksten

6.2.1 Wanneer een student bij het afleggen van een schriftelijke deeltolts gebruik mag maken van een meegebrachte tekst, mag deze tekst geen aantekeningen bevatten. Indien de tekst wel aantekeningen bevat, wordt dit als een onregelmatigheid gezien.

6.2.2 Onder aantekeningen in de zin van het vorige lid worden niet verstaan:

- onderstrepingen, arceringen en markeringen met fluorescerende stift;
- verwijzingen naar wetsartikelen;
- verwijzingen naar jurisprudentie en andere literatuur, mits dit expliciet voor een bepaald tentamen is toegestaan;
- randwoorden die door de uitgever van een wetgevingsbundel zijn aangebracht.

Artikel 6.3 Door de examinator te treffen handelingen bij onregelmatigheden

6.3.1 In geval van een vastgestelde onregelmatigheid tijdens een deeltolts of praktische oefening, dient de examinator de student hiervan zo spoedig mogelijk na het geconstateerde op de hoogte te brengen. De student krijgt de gelegenheid de deeltolts of praktische oefening af te maken, waarbij aan de student meegedeeld moet worden dat pas na een onderzoek door de examencommissie zal worden bepaald of de deeltolts of praktische oefening geldig kan worden verklaard. Zolang het onderzoek niet is afgerond, wordt geen cijfer meegedeeld voor de deeltolts of praktische oefening.

6.3.2 De surveillant die een onregelmatigheid tijdens een schriftelijke deeltolts constateert, meldt dit bij

de examinerator.

- 6.3.3 Een student is verplicht voorwerpen die hij/zij bij zich heeft en die van belang kunnen zijn voor de beoordeling van een onregelmatigheid, op verzoek van de examinerator ten behoeve van die beoordeling aan de examinerator af te staan. Deze voorwerpen kunnen ook bestaan uit de antwoordbladen van de deoltoets of praktische oefening, kladbladen, enzovoort. De ingenomen voorwerpen worden binnen een redelijke termijn aan de student teruggegeven.
- 6.3.4 De examinerator is verplicht onregelmatigheden te melden bij de voorzitter van de examencommissie.

Artikel 6.4 Door de examencommissie te treffen sancties bij onregelmatigheden

- 6.4.1 In geval van een onregelmatigheid bij een deoltoets of praktische oefening, kan de examencommissie de examinerator, de student, surveillanten en anderen horen.
- 6.4.2 De maatregelen die de examencommissie kan opleggen zijn:
- a. het vervallen verklaren van de uitslag van de deoltoets of praktische oefening, of als uitslag van de deoltoets of praktische oefening een 1 vaststellen;
 - b. het uitsluiten van het deelnemen aan het tentamen ten aanzien waarvan de onregelmatigheid is geconstateerd voor de duur van ten hoogste één jaar;
 - c. het uitsluiten van het deelnemen aan één of meer andere tentamens voor de duur van ten hoogste één jaar,
 - d. het uitsluiten van het deelnemen aan tentamens en examen van één of meer door de faculteit verzorgde opleidingen voor de duur van ten hoogste één jaar;
 - e. tentamens die in de periode van uitsluiting aan een andere faculteit of een andere instelling van hoger onderwijs met goed gevolg zijn afgelegd, waaronder mede worden begrepen werkstukken, papers en scripties, kunnen op generlei wijze deel uitmaken van het examen van de opleiding.
- 6.4.3 Bij ernstige fraude kan, op voorstel van de examencommissie, het College van Bestuur de inschrijving voor de opleiding van de betrokken student definitief beëindigen, gelet op artikel 7.42, derde lid van de wet.

Artikel 6.5 Door de examinerator te treffen handelingen bij plagiaat

- 6.5.1 Wanneer een examinerator een sterk vermoeden van plagiaat constateert, brengt hij de examencommissie hier zo snel mogelijk van op de hoogte. De student krijgt van de examinerator geen cijfer voor het gemaakte werk totdat de examencommissie de feiten heeft onderzocht en heeft bepaald wat er moet gebeuren.
- 6.5.2 Wanneer de examinerator/docent naar aanleiding van plagiaat de examencommissie contacteert, stelt de examinerator aan de examencommissie het betreffende werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht ter beschikking.

Artikel 6.6 Door de examencommissie te treffen sancties bij plagiaat

- 6.6.1 In geval van verdenking van plagiaat kan de examencommissie de examinerator, de docent, de student en anderen horen.
- 6.6.2 Als ordemaatregel kan de examencommissie besluiten:
- a. een werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht ongeldig te verklaren, of als uitslag een 1 vast te stellen;
 - b. van de betrokken student gedurende ten hoogste één jaar geen werkstuk, paper, scriptie of onderzoeksopdracht als ten aanzien waarvan plagiaat is geconstateerd te accepteren, met inbegrip van werkstukken die met goed gevolg aan een andere faculteit of andere instelling van hoger onderwijs zijn afgerond, en de betrokkene uit te sluiten van deelneming aan de voorbereiding of uitvoering van dergelijke werkstukken, papers, scripties of onderzoekopdrachten;
 - c. het uitsluiten van het deelnemen aan één of meer tentamens voor de duur van ten hoogste één

- jaar,
- d. het uitsluiten van het deelnemen aan tentamens en examens van één of meer door de faculteit verzorgde opleidingen voor de duur van ten hoogste één jaar.
 - e. Tentamens die in de periode van uitsluiting aan een andere faculteit of een andere instelling van hoger onderwijs met goed gevolg zijn afgelegd kunnen op generlei wijze deel uitmaken van het examen van de opleiding.

6.6.3 Bij ernstige fraude kan het College van Bestuur op voorstel van de examencommissie de inschrijving voor de opleiding van de betrokken student definitief beëindigen.

6.6.4 Naast deze bestraffende maatregelen kan de examencommissie ook flankerende maatregelen opleggen aan de student. Deze kunnen onder andere bestaan uit het schrijven van een uitleg waarom de student begrijpt dat er sprake is van plagiaat, beantwoorden van een vragenlijst waaruit kan besloten worden dat de student een beter begrip heeft gekregen van het concept.

Artikel 6.7 Ongeldig verklaren van een tentamen

De examencommissie kan in geval van gegronde vermoedens van onregelmatigheden i.c. fraude voorafgaand aan dan wel tijdens een tentamen of onderdeel er van, zonder dat vastgesteld kan worden welke individuele studenten het betreft, het desbetreffende tentamen of onderdeel er van voor allen ongeldig verklaren. Het tentamen of onderdeel er van moet in een dergelijk geval opnieuw worden afgenomen. De examencommissie stelt dan op de kortst mogelijke termijn een nieuwe datum vast. Onder onregelmatigheden kan in dit verband tevens worden verstaan een technisch gebrek, onder meer in geval van digitale toetsing, op grond waarvan de examencommissie het tentamen voor allen ongeldig kan verklaren.

Hoofdstuk 7 Het bindend studieadvies

Artikel 7.1 Dossievorming

7.1.1 De examencommissie houdt van iedere student die is ingeschreven voor de bacheloropleiding op grond van art. 6.3. OER een BSA-dossier bij.

7.1.2 In het dossier wordt een aanduiding van de persoonlijke omstandigheden van de student als bedoeld in artikel 7.8b, derde lid, van de wet opgenomen, alsmede indien van toepassing het aan de persoonlijke omstandigheden aangepaste studieplan dat de student in overleg met de studieadviseur heeft vastgelegd.

7.1.3 Elke student heeft het recht zijn dossier, bedoeld onder 7.1.1, in te zien en daaraan desgewenst zijn bezwaren tegen de inhoud van hetgeen daarin is opgenomen, toe te voegen.

Artikel 7.2 Het advies

De examencommissie brengt het advies namens het bestuur van de faculteit uit met inachtneming van hetgeen daaromtrent is bepaald in art. 6.3. OER.

Hoofdstuk 8 Klachten en beroepen

Artikel 8.1 Indiening

8.1.1 Een student dient een klacht of een administratief beroep als bedoeld in artikel 7.61, eerste lid, van de wet, in vanwege een genomen beslissing van de examencommissie of van een of meer van de door haar aangewezen examinatoren in bij het College van Beroep voor de examens.

8.1.2 De termijn voor het schriftelijk indienen van een administratief beroep als bedoeld in 8.1.1 bedraagt zes weken na de schriftelijke bekendmaking van het besluit waartegen het administratief beroep zich richt.

Artikel 8.2 Behandeling van klachten

Klachten worden behandeld conform de bestaande procedures zoals opgenomen in de Regeling

ombudsfunctionaris, de Regeling overige klachten, het Reglement van orde van het College van Beroep voor de examens en de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 8.3 Behandeling van beroepen

Administratieve beroepen worden behandeld conform de bestaande procedures. Deze zijn opgenomen in het Reglement van orde van het College van beroep voor de examens en het Studentenstatuut.

Hoofdstuk 9 Jaarlijkse verslaggeving

Artikel 9.1 Verslaggeving

9.1.1 De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden. De examencommissie verstrekt het verslag aan het faculteitsbestuur.

9.1.2 Het verslag voldoet aan de door het College van Bestuur vastgestelde eisen, en omvat in elk geval de voornaamste besluiten van de examencommissie alsmede een beschrijving van de wijze waarop de examencommissie haar taak ten aanzien van de kwaliteitsborging van tentamens als bedoeld in artikel 4.2 heeft vervuld.

Hoofdstuk 10 Slotbepalingen

Artikel 10.1 Bijzondere omstandigheden

10.1.1 In gevallen waarin deze regels en richtlijnen niet voorzien beslist de examencommissie.

10.1.2 Indien in bijzondere gevallen onverkorte toepassing van hetgeen in deze regels en richtlijnen is bepaald tot evidente onbillijkheid leidt, is de examencommissie bevoegd anders te besluiten.

Artikel 10.2 Wijzigingen

10.2.1 Bij wijzigingen in deze regels en richtlijnen die betrekking hebben op het lopende studiejaar, dan wel gewichtige gevolgen hebben voor degenen die daarvoor al voor de opleiding waren ingeschreven, wordt zoveel mogelijk voorkomen dat de belangen van de betrokken studenten worden geschaad.

Artikel 10.3 Inwerkingtreding

Deze regels en richtlijnen treden in werking op 1 september 2016.